

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні Вченої ради
НПУ імені М. П. Драгоманова
протокол № 11
Голова Вченої ради,
ректор, академік В. П. Андрущенко

«25» червня 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ
про освітні програми та навчальні плани
в Національному педагогічному університеті
імені М. П. Драгоманова

З М І С Т

I. Загальна частина.....	3
II. Загальні вимоги до формування освітніх програм в університеті.....	4
III. Вимоги до структури, змісту та оформлення освітніх програм.....	6
IV. Вимоги до структури, змісту та оформлення навчальних планів	15
V. Вимоги до проектної групи з розробки освітніх програм та групи забезпечення спеціальності.....	24
VI. Вимоги, права, обов'язки та відповідальність гаранта освітньої програми.....	27
VII. Етапи створення освітньої програми.....	30
VIII. Порядок відкриття освітньої програми.....	33
IX. Оновлення та закриття освітніх програм.....	35
Використані інформаційні джерела.....	38
Додатки.....	39

I. ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

1.1. Положення про освітні програми в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (далі – Положення) визначає основні засади розробки, затвердження, реалізації, оновлення та закриття освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова (далі – Університет).

1.2. Положення розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»; Постанови КМ України від 30.12.2015 № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»; «Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.04.2020 р. № 584); Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 р. № 977 та інших нормативних документів, що визначають вимоги до структури та якості освітніх програм.

1.3. Підготовка фахівців з вищою освітою в Університеті здійснюється за відповідними освітніми програмами на таких рівнях вищої освіти:

- перший (бакалаврський) рівень;
- другий (магістерський) рівень;
- третій (освітньо-науковий/освітньо-творчий) рівень.

1.4. Освітня програма повинна містити: перелік освітніх компонентів; їх логічну послідовність; вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані програмні компетентності та програмні результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти.

1.5. Формування освітніх програм в Університеті відповідно до чинного законодавства здійснюється на основі компетентнісного підходу, який визначено важливим інструментом орієнтації професійної освіти на сферу праці та гармонізації освітніх систем країн Болонської співдружності.

1.6. Орієнтація на компетентнісний підхід передбачає вироблення узгоджених вимог, виражених у термінах результатів навчання та компетентностей з предметних галузей, необхідних для забезпечення порівнянності, сумісності та прозорості програм.

1.7. Організаційними принципами освітніх програм, орієнтованими на результати навчання та компетентності, мають бути ступінь програми й кваліфікаційний профіль, що мають описуватися з точки зору обсягів навчальної роботи, рівня, результатів навчання, компетентностей та профілю.

1.8. Для формулювання результатів навчання рекомендується орієнтуватися на шість категорій освіти, визначених у таксономії Б. Блума: знання, розуміння, застосування, аналіз, синтез і оцінка. Водночас використовуються наступні форми: *знання* — відтворювати, розповідати,

формулювати; *розуміння* – класифікувати, описувати, розпізнавати, рецензувати; *застосування* – застосовувати, демонструвати, вирішувати; *аналіз* – обчислювати, аналізувати, оцінювати, критикувати; *синтез* – складати, створювати, планувати, формулювати; *оцінка* – оцінювати, обговорювати, пророкувати, формулювати думку тощо.

II. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ФОРМУВАННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ В УНІВЕРСИТЕТІ

2.1. Загальнотеоретичні засади підготовки фахівців за освітніми програмами визначаються Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національною рамкою кваліфікацій, Міжнародною стандартною класифікацією освіти (МСКО), Довідником користувача Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС), Рекомендаціями Проекту Тьюнінг «Гармонізація освітніх структур у Європі: Внесок університетів у Болонський процес», Галузевою Концепцією розвитку неперервної педагогічної освіти, Педагогічною Конституцією Європи тощо.

2.2. Практичними орієнтирами для розробки освітніх програм щодо визначення сукупності вимог до змісту та результатів освітньої діяльності Університету за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності мають бути:

- Національний класифікатор України: Класифікація видів економічної діяльності. ДК 009:2010, прийнятий згідно з наказом Держспоживстандарту України 11.10.2010 № 457, чинний від 01.01.2012;

- Класифікатор професій ДК 003:2010, затверджений наказом Держспоживстандарту України від 28 липня 2010 р. № 327;

- Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників, затверджений наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 26.11.2008 р. № 557. - Випуск 90;

- інші документи, які визначають професійні кваліфікації та перелік вимог щодо здатності особи виконувати завдання й обов'язки певного виду професійної діяльності.

2.3. Університет у межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати освітні програми, перелік яких визначається Вченою радою Університету.

2.4. При розробці освітніх програм мають враховуватися нормативні вимоги щодо:

- 1) обсягу кредитів ЄКТС, необхідного для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;

- 2) переліку компетентностей випускника певної освітньої програми;

- 3) нормативного змісту підготовки здобувачів вищої освіти, орієнтованого на відповідні результати навчання, що забезпечать формування визначеного переліку компетентностей;

- 4) форм атестації здобувачів вищої освіти;

- 5) наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) професійних стандартів (у разі їх наявності).

2.5. При визначенні змісту освітніх програм необхідно визначити обсяг дисциплін вільного вибору студентів не менше ніж 25 відсотків від загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для рівня вищої освіти.

2.6. Загальні підходи щодо змісту освіти мають визначатися ключовими завданнями для різних рівнів такої освіти, сформованих у Концепції розвитку педагогічної освіти України, вимогами до освітніх програм підготовки педагогічних працівників, необхідних для впровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування нової української школи, а для непедагогічних спеціальностей – сформованих у Національній стратегії розвитку освіти в Україні.

2.7. На підставі освітньої програми розробляється навчальний план, який визначає перелік та обсяги навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого закладу освіти.

2.8. Реалізація освітніх програм передбачає наявність відповідного кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу Університету.

Академічна та професійна кваліфікація викладачів має відповідати цілям та програмним результатам навчання, слідувати принципіві *fitness for purpose* (домірність/відповідність цілям), що передбачає добір викладачів для реалізації освітніх програм Університету, виходячи із визначених цілей освітньої програми.

Кваліфікація викладачів повинна узгоджуватися з тими галузями науки, до яких належать дисципліни, які ними викладаються.

Мета та цілі освітньої програми мають узгоджуватися зі стратегією і місією Університету.

2.9. З метою забезпечення прозорості та інформаційної відкритості освітнього процесу в Університеті на сайті кожного факультету має бути відображений тематичний розділ «Освітні програми», у якому будуть розміщені всі освітні програми факультету, а також передбачена можливість подання зауважень та пропозицій щодо внесення змін до їх структури та змісту усіма зацікавленими особами (стейкхолдерами).

2.10. Оцінювання якості освітньої програми та освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконання вимог стандарту, а також досягнення заявлених у програмі результатів навчання здійснюється відповідно до критеріїв оцінювання якості освітньої програми, наведених у додатку до Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0880-19#Text>

III. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Освітня програма розробляється відповідно до затвердженої в Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова форми.

Структурними елементами освітньої програми є:

1. Титульна сторінка;
2. Лист погодження освітньої програми;
3. Передмова;
4. Розділ I Профіль освітньої програми;
5. Розділ II. Перелік компонентів освітньої програми та їх логічна послідовність;
6. Розділ III. Форма атестації здобувачів вищої освіти.
7. Розділ IV. Пояснювальна записка (до освітньої програми).
8. Розділ V. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми;
9. Розділ VI. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми.

Форми, згідно з якими необхідно оформлювати елементи освітньої програми, наведені в *Додатку 2* цього положення.

3.1. Титульна сторінка освітньої програми повинна містити наступну інформацію:

- назву закладу вищої освіти;
- тип програми (освітньо-професійна/освітньо-наукова);
- назву програми;
- рівень вищої освіти (перший бакалаврський/другий магістерський);
- шифри та назви галузі знань і спеціальності, що вказуються відповідно до затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 року № 266 (зі змінами) Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти;
- шифр та назву предметної спеціальності (за наявності);
- місто, рік розробки та затвердження освітньо-професійної/освітньо-наукової програми;
- у верхній правій частині аркуша дату та номер протоколу засідання Вченої ради університету, на якому було затверджено освітньо-професійну/освітньо-наукову програму;
- у верхній частині справа титульного аркуша проставляється гриф затвердження: дата затвердження освітньої програми, підпис ректора та печатка Університету;
- у нижній частині титульного аркуша зазначається «Введено в дію наказом ректора від «_____» _____ 20__ р. за № _____».

3.2. При оформленні *Листа погодження* освітньої програми потрібно:

- заповнити інформацію про кафедру, яка ініціює відкриття освітньої програми; вчену раду відповідного факультету (вказується повна назва кафедри; факультету). Якщо програма висувається від кількох кафедр різних підрозділів, необхідним є внесення даних про вчені ради факультетів, які беруть участь у її розробці;

- зазначити дати проведення і номери протоколів засідань кафедри, вченої ради факультету, Науково-методичної ради університету;

- вказати дати погодження із начальником навчально-методичного центру університету, проректором з навчально-методичної роботи, проректором з міжнародних зв'язків (при наявності у ініційованих освітніх програмах, які містять інформацію в розділі «Академічна мобільність» щодо укладення угод про міжнародну академічну мобільність, про подвійне дипломування, про міжнародні проекти тощо, які передбачають включене навчання студентів).

3.3. Передмова освітньої програми містить дані про:

- керівника проєктної групи/гаранта та склад проєктної групи (не менше трьох осіб). Для кожного з членів проєктної групи зазначається: ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада, назва підрозділу за основним місцем роботи;

- про зовнішніх рецензентів освітньої програми (не менше двох осіб), які є провідними фахівцями в академічному та/або фаховому середовищі даної області. Для кожного із рецензентів зазначається: ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада та назва організації за основним місцем роботи, а також дата рецензування.

- представників професійних організацій ринку праці, потенційних роботодавців, які надали відгуки. Вказується ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи, а також дата надання відгуку.

Рецензії та відгуки є додатками до програми.

Вказується термін та дата перегляду/оновлення освітньої програми, а також її запровадження вперше.

3.4. Розділ I «Профіль освітньої програми» складається з 9-ти частин і подається у вигляді таблиці.

Частина 1 Профілю освітньої програми - **Загальна інформація** містить реквізити:

Рекомендації до заповнення таблиці	
Повна назва закладу вищої освіти	Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова Зазначається назва структурного підрозділу(ів), у якому(их) здійснюється навчання за освітньою програмою. У випадку підготовки здобувачів за програмами подвійних або спільних дипломів, необхідно вказати назви всіх ЗВО, які присуджують кваліфікацію за дипломом та ЗВО-

	координатора, а також назви країн.
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації	Ступінь вищої освіти визначається згідно зі статтею 5 Закону України «Про вищу освіту» - бакалавр/магістр Освітня кваліфікація визначається згідно зі статтею 7 Закону України «Про вищу освіту» і складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність та предметну спеціальність / спеціалізацію (за наявності). <u>Приклад:</u> Бакалавр/магістр з ...; Професійна кваліфікація вказується згідно з ДК 003-2010 (зі змінами).
Офіційна назва освітньої програми	Вказується офіційна назва освітньої програми
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний/подвійний/спільний. Якщо освітня програма реалізується тільки НПУ імені М.П.Драгоманова, то вказується, що тип диплому - одиничний, якщо спільно із ЗВО-партнерами - то зазначається тип - спільний чи подвійний.
Наявність акредитації	Вказується інформація про акредитацію освітньої програми (назва організації, що надала ОП акредитацію, період акредитації). <u>Приклад:</u> Акредитаційна комісія. Сертифікат – Серія...№.... Термін дії - ..... У випадку, якщо програма ще не акредитована, то вказується термін, коли передбачається подання програми на акредитацію. <u>Приклад:</u> Термін подання програми на акредитацію - 2021 р.
Цикл/рівень	Потрібно вказати цикли/рівні ОП відповідно до Закону України «Про вищу освіту» у трьох рамках кваліфікацій: Національній рамці кваліфікацій України (НРК України), Європейській рамці кваліфікацій для навчання впродовж життя (EQF-LLL) та Рамці кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (FQ-EHEA) <u>Приклад:</u> - бакалавр: НРК України – 7 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень; - магістр: НРК України – 8 рівень, FQ-EHEA –другий цикл, EQF-LLL – 7 рівень; - доктор філософії: НРК України – 9 рівень, FQ-EHEA –третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.
Передумови	Зазначаються вимоги до попередньої освіти. За необхідності вказується, що може обмежувати перехід на дану ОП. <u>Приклад:</u> наявність повної загальної середньої освіти; наявність ступеня бакалавра; магістра.
Мова(и) навчання і оцінювання	Вказуються мови навчання за освітньою програмою. <u>Приклад:</u> українська мова/ англійська мова/певні дисципліни освітньої програми викладаються англійською мовою.
Термін дії освітньої програми	Вказується термін дії освітньої програми до її наступного планового оновлення (термін дії не може перевищувати періоду акредитації).
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	Вказується адреса сторінки освітньої програми на сайті факультету

При заповненні частини 2 профілю освітньої програми – **Мета освітньої програми** вказується чітко та коротке формулювання (в одному-двох реченнях).

При формуванні частини 3 профілю освітньої програми – **Характеристика освітньої програми** необхідно зазначити:

<p>Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))</p>	<p>Зазначаються: Об'єкти вивчення – визначаються феномени, явища або проблеми, які вивчаються. Цілі навчання - вказується очікуване застосування набутих компетентностей; Теоретичний зміст предметної області – зазначаються поняття, концепції, принципи та їх використання для пояснення фактів та прогнозування результатів; Методи, методики та технології – вказуються методики, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти для застосування на практиці. Якщо ОП є мульти- чи міждисциплінарною, то вказується – перелік її основних компонентів, а також орієнтований обсяг кожної компоненти у % від загального обсягу ОП. Якщо ОП є спеціалізованою (формальна спеціалізація в рамках спеціальності із відображенням цього в документі про вищу освіту), то вона повинна бути зареєстрована в НАЗЯВО.</p>
<p>Орієнтація освітньої програми</p>	<p>Освітньо-професійна (бакалавра/магістра); Освітньо-наукова (магістра/ доктора філософії); Відповідно до МСКО освітньо-професійна та освітньо-наукова програма може мати академічну або прикладну орієнтацію. Доцільно коротко охарактеризувати наукову орієнтацію та професійні (спеціалізаційні) акценти</p>
<p>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</p>	<p>Загальна/спеціальна освіта в галузі/предметній області/спеціальності Ключові слова Зазначаються особливості освітньої програми, які відрізняють від інших схожих або аналогічних програм</p>
<p>Особливості програми</p>	<p><u>Приклад:</u> обов'язковий семестр міжнародної мобільності. Реалізується англійською мовою, вимагає спеціальної практики тощо. Також можуть вказуватися узгодженість даної ОП із програмами інших країн, експериментальний характер ОП та інші особливості, які надає Закон України «Про вищу освіту» в контексті академічної автономії</p>

У частині 4 профілю освітньої програми – **Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання** необхідно врахувати придатність до працевлаштування та придатність до подальшого навчання:

<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>Вказуються види економічної діяльності, професійні назви робіт (за ДК 003:2010). Можливості професійної сертифікації.</p>
---	---

	Зазначаються професії, професійні назви робіт, на підготовку яких може бути спрямована ОП. Приклад: 2445.2 – Психолог; 2320 - Вчитель української мови закладу загальної середньої освіти...
Подальше навчання	Вказуються можливості для продовження навчання на наступному освітньому рівні.

У частини 5 профілю освітньої програми – **Викладання та навчання** наводиться коротка характеристика стилю викладання на освітній програмі

Викладання та навчання	Коротко (до 3-х рядків) описуються основні підходи, методи та технології, які використовуються в даній ОП. <u>Приклад:</u> студентсько-центроване навчання, самонавчання, проблемно-орієнтоване навчання, навчання через лабораторну практику, навчання засноване на дослідженнях тощо.
Оцінювання	Вказуються основні стратегії та методики оцінювання. <u>Приклад:</u> усні та письмові екзамени, лабораторні звіти, розрахунково-графічні роботи, захисти звітів з практики, захист курсових робіт, есе, презентації, прилюдний захист кваліфікаційної роботи тощо.

При заповненні частини 6 профілю освітньої програми – **Програмні компетентності** вказуємо:

Інтегральна компетентність	Формується шляхом конкретизації інтегральної компетентності відповідного стандарту вищої освіти в контексті особливостей ОП
Загальні компетентності (ЗК)	Якщо стандарти вищої освіти затверджені, наводяться компетентності, визначені стандартом вищої освіти, та визначені університетом (не більше 5). Якщо стандарт вищої освіти відсутній, то рекомендується формувати перелік компетентностей на основі проекту стандарту вищої освіти або проекту Тьюнінг. При цьому - зазначаються 10-20 загальних компетентностей, перелік має корелюватися з описом відповідного НРК.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	Корелює з описом відповідного кваліфікаційного рівня НРК, назви компетентностей формулюються із врахуванням категорій компетентностей НРК: знання, уміння, комунікація, автономія і відповідальність. Рекомендується використовувати міжнародні зразки (Проект Тьюнінг, стандарти QAA тощо) <i>Виділяються:</i> <ul style="list-style-type: none"> - компетентності, визначені стандартом вищої освіти спеціальності та, за наявності, в професійному стандарті; - компетентності, визначені ЗВО. Якщо ОП передбачає наявність декількох неформальних спеціалізацій, то програмні компетентності доцільно формулювати для кожної спеціалізації окремо. Передбачається, що в стандарті вищої освіти буде визначено 15-18 фахових (спеціальних) компетентностей

У частині 7 профілю освітньої програми – **Програмні результати навчання** слід визначати підсумкові результати навчання, що визначають нормативний зміст підготовки: знання, вміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особистісні й професійні якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти, та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми.

Програмні результати навчання	<p>Виділяються:</p> <ul style="list-style-type: none"> - програмні результати навчання, визначені стандартом (проектом стандарту) вищої освіти спеціальності – 15-20 узагальнених результатів навчання, які корелюються з програмними компетентностями); - програмні результати навчання, визначені університетом (не більше 5). <p>Якщо стандарт вищої освіти відсутній, то за основу береться опис відповідного кваліфікаційного рівня Національної рамки кваліфікацій.</p> <p>Програмні результати навчання формулюються в активній формі із урахуванням різних рівнів складності у когнітивній сфері (таксономія Блума), а також у афективній та психомоторній сферах.</p> <p>Якщо розробники ОП вважають за доцільне класифікувати програмні результати навчання, то рекомендується це робити за наступною схемою (як в Додатку до диплому): знання та розуміння, застосування знань та розуміння, формування суджень або НРК України (знання, уміння, комунікація, автономність і відповідальність, інтегральна компетентність).</p>
--------------------------------------	---

У частині 8 профілю освітньої програми – **Ресурсне забезпечення реалізації програми** вказуються специфічні характеристики забезпечення освітнього процесу:

<i>Кадрове забезпечення</i>	Вказуються специфічні характеристики кадрового забезпечення, включаючи можливу участь закордонних фахівців із досвідом роботи за спеціальністю, за якою реалізується ОП.
<i>Матеріально-технічне забезпечення</i>	Вказуються специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення
<i>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</i>	Вказуються специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення

Частина 9 профілю освітньої програми – **Академічна мобільність** містить інформацію:

<i>Національна кредитна мобільність</i>	Вказуються, наприклад, укладені угоди про академічну мобільність, про подвійне дипломування тощо. Може доповнюватися в процесі реалізації ОП.
---	---

Міжнародна кредитна мобільність	Вказуються, наприклад, укладені угоди про міжнародну академічну мобільність (Еразмус+ К1). Про подвійне дипломування, про тривалі міжнародні проекти, які передбачають включене навчання студентів тощо. Може доповнюватися в процесі реалізації ОП.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Умови та особливості ОП в контексті навчання іноземних громадян

3.5. Розділ II освітньої програми «Перелік компонентів освітньої професійної/наукової програми та їх логічна послідовність» включає наступні елементи:

- **п.2.1. – перелік компонентів ОП.** Необхідно вказати обов'язкові та вибіркові освітні компоненти ОП (навчальні дисципліни, курсові роботи, усі види практик, кваліфікаційна робота), загальна кількість кредитів на кожний освітній компонент та форми підсумкового контролю.

При формуванні вибіркової частини підготовки фахівця необхідно враховувати механізм реалізації права студента на вибір навчальних дисциплін, який прописаний у «Порядку формування вибіркової частини робочих навчальних планів НПУ імені М.П.Драгоманова». Вибіркові навчальні дисципліни можуть формуватися у вибіркові блоки дисциплін та пропонуватися дисципліни із загального переліку (у п.2.1. вказуються лише компоненти, які формуються у вибіркові блоки).

- **п.2.2. - структурно-логічна схема ОП** - короткий опис логічної послідовності вивчення компонентів освітньої програми. Дані рекомендується наводити у вигляді графа.

3.6. У розділі III «Форма атестації здобувачів вищої освіти» подається інформація про види (форми) підсумкової атестації. Зазначаються умови проведення підсумкової атестації.

Приклад:

Атестація випускників освітньої програми спеціальності Код _____ «назва» _____ проводиться у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи та завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: Магістр з _____ за освітньою програмою _____.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

Подається інформація про документи, які отримує випускник на основі її успішного проходження.

3.7. При заповненні розділу IV освітньої програми «Пояснювальна записка (до освітньої програми)» потрібно надати інформацію та рекомендації, які розробники ОП вважають за необхідне довести до уваги.

3.8. При оформленні розділу V освітньої програми «Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми»* подається інформація у вигляді таблиці, що містить

відповідність програмних компетентностей (загальних, фахових) її освітнім компонентам.

При заповненні матриці необхідно:

- по горизонталі зазначити закодовані програмні компетентності освітньої програми (ЗКп, ФКп);

- по вертикалі зазначити закодовані освітні компоненти програми (ЗПп, ППп, ВВп, П, МР тощо).

На перетині * позначається взаємозв'язок між програмними компетентностями та освітніми компонентами програми.

Слід враховувати те, що одна й та сама компетентність часто вбудована в різні компоненти програми.

3.9. При заповненні розділу VI освітньої програми «Матриця забезпечення програмних результатів навчання компонентами освітньої програми»** подається інформація у вигляді таблиці, що містить відповідність програмних компетентностей (загальних, фахових), її освітнім компонентам.

При заповненні матриці необхідно:

- по горизонталі зазначити закодовані програмні результати навчання освітньої програми (ПРНп);

- по вертикалі зазначити закодовані освітні компоненти програми (ЗПп, ППп, ВВп, П, МР тощо).

На перетині ** позначається взаємозв'язок між програмними результатами навчання та освітніми компонентами програми.

При цьому слід зауважити, що одна й та сама компетентність часто вбудована в різні компоненти програми.

3.10. Нормативний перелік обов'язкових загальних компетентностей та результатів навчання, що мають формуватися відповідно до затверджених стандартів вищої освіти, наводиться у додатку 3 до цього положення.

IV. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ, ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ

Навчальний план є основним нормативним документом закладу вищої освіти, що визначає організацію освітнього процесу підготовки фахівців, який складається на підставі освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) програми за відповідною спеціальністю.

Навчальним план розробляється відповідно до затверджених стандартів вищої освіти, розроблених відповідно до Закону України «Про вищу освіту».

4.1. Структура навчального плану

4.1.1. Основними структурними елементами навчального плану є:

- загальні реквізити;

- графік освітнього процесу;
- зведений бюджет часу;
- перелік назв і обсяг практичної підготовки;
- форми підсумкової атестації випускників;
- план теоретичного навчання;
- перелік дисциплін факультативної підготовки.

Для забезпечення єдиних вимог щодо оформлення, навчальний план складається на суцільному аркуші за формою, що є уніфікованою для відповідних рівнів вищої освіти всіх акредитованих спеціальностей університету (додаток 4).

4.1.2. До загальних реквізитів навчального плану належать:

• гриф “ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ ВЧЕНОЇ РАДИ”, з підписом Голови Вченої ради, ректора, із зазначенням дати та скріплений гербовою печаткою університету, що розташовується у верхньому лівому куті плану – сектор I, наприклад:

I	II	III
<p>«ЗАТВЕРДЖЕНО:» НА ЗАСІДАННІ ВЧЕНОЇ РАДИ</p> <hr style="width: 25%; margin-left: 0;"/> <p>Голова Вченої ради, ректор академік В.П.Андрущенко «__» _____ 202__ р.</p>		

• зазначення назв «Міністерство освіти і науки України», «Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова», «назва навчального структурного підрозділу» та назви документа «Навчальний план», освітнього рівня, шифру і назви: галузі знань, спеціальності та спеціалізації при наявності, назва освітньої програми розташовується праворуч попереднього грифу – центральний сектор II, наприклад:

I	II	III
<p>Міністерство освіти і науки України Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова Факультет інформатики</p> <p>Навчальний план підготовки бакалавра галузь знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальність 014 Середня освіта спеціалізація 014.09 Інформатика Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Інформатика)»</p>		

• зазначення форми навчання (денна, вечірня, заочна), освітнього рівня (бакалавр, магістр), терміну навчання, на базі якого освітнього рівня проводиться підготовка фахівців, а також академічної кваліфікації, за наявності вказується професійна кваліфікація, в т.ч. додаткова розташовується у верхньому правому куті листа – сектор III , наприклад:

I	II	III
		<p>Форма навчання: денна Освітній рівень: бакалавр Термін навчання: 3 роки 10 місяців На базі: повної загальної середньої освіти Академічна кваліфікація: бакалавр освіти Професійна кваліфікація: вчитель інформатики закладу загальної середньої освіти</p>

4.1.3. Нормативна тривалість освітньо-професійної програми підготовки бакалавра денної форми навчання в університеті на основі повної загальної середньої освіти складає 3 роки 10 місяців (240 кредитів ЄКТС), а за скороченою програмою (на основі диплома молодшого бакалавра/молодшого спеціаліста) – 2 роки 10 місяців (180 кредитів ЄКТС), 1 рік 10 місяців (120 кредитів ЄКТС)

Нормативний обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня магістра за денною формою навчання на основі освітнього рівня бакалавра складає 90 кредитів ЄКТС (тривалістю 1 рік 4 місяці).

Нормативний обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра за подвійною педагогічною спеціальністю за денною формою навчання на основі освітнього рівня бакалавра складає 120 кредитів ЄКТС (тривалістю 1 рік 10 місяців).

Нормативний обсяг освітньо-наукової програми дослідницького спрямування на основі освітнього рівня бакалавра складає 120 кредитів ЄКТС (тривалістю 1 рік 9 місяців).

4.1.4. Для визначення назви академічної кваліфікації використовується назва освітнього рівня (бакалавр, магістр) та найменування галузі знань/спеціальності.

Назва професійної кваліфікації (за наявності) обирається з переліку посад розділу 3 «Фахівці» (для рівня бакалавр) і розділу 2 «Професіонали» (для рівня магістр) Державного класифікатора професій (ДК:003). Як правило, назва професійної кваліфікації затверджувалась у галузевому стандарті та відповідала назві первинної посади, яку може обіймати випускник без досвіду попередньої роботи.

Присвоєння професійних кваліфікацій має бути обґрунтоване відповідністю результатів навчання за програмою підготовки вимогам професійного стандарту (за його відсутності – кваліфікаційній характеристиці).

Присвоєння додаткової кваліфікації визначається вибірковою частиною програми теоретичної підготовки (блок вільного вибору студента), обумовлюється наявністю додаткової практики та підтверджується окремою формою підсумкової атестації. Кожен студент може отримати лише одну додаткову професійну кваліфікацію.

4.1.5. У графіку освітнього процесу обов'язково визначаються роки (курси) навчання за відповідною освітньою програмою, для кожного з яких передбачається обсяг теоретичного навчання, види та термін практик, тривалість екзаменаційних сесій, канікул, підсумкової атестації.

При визначенні графіка освітнього процесу підготовки за денною формою необхідно враховувати наступне.

Початок навчального року в університеті - 01 вересня. Навчальний рік включає 2 семестри (осінній та весняний) по 20 тижнів кожний, для яких планується теоретичне навчання, що завершується екзаменаційними сесіями (зимовою та літньою) та практики. Тривалість навчального року (курсу навчання) має бути не меншою за 40 тижнів (60 кредитів ЄКТС).

Теоретичне навчання протягом семестру (крім випускного) триває, як правило, 17 тижнів і 3 тижні планується для проведення екзаменаційної сесії. У випадку проведення навчальних і виробничих практик з відривом від занять тривалість теоретичних занять має бути відповідно змінена.

Тривалість екзаменаційної сесії планується із розрахунку не менше 3 днів на підготовку та 1 день на складання кожного екзамену. Період екзаменаційної сесії може бути зменшений до 2 тижнів у випадку проведення 3 екзаменів (планувати на екзаменаційну сесію менше 3 екзаменів недоцільно, за винятком випускного семестру).

Тривалість канікул на навчальний рік – не менше 8 тижнів (у т.ч. 3=2+1 тижні – під час зимових канікул), але не більше, ніж 12 тижнів. На випускному курсі передбачаються лише зимові канікули.

Практична підготовка є обов'язковим компонентом обов'язкової частини програми підготовки. Виробнича практика на робочому місці є обов'язковою умовою присвоєння професійної кваліфікації, яку рекомендується планувати - не менше 6 тижнів із відривом від навчання. Навчальні практики можуть організовуватися з відривом від навчання, без відриву від навчання, у структурі окремих навчальних курсів, у визначені дні тижня протягом семестру.

Якщо вибірковою частиною навчального плану передбачена підготовка для отримання додаткової професійної кваліфікації, має передбачатися проведення з відривом від навчання відповідної виробничої практики тривалістю не менше 4 тижнів.

При плануванні всіх видів практичної підготовки (навчальні та виробничі практики) доцільно враховувати, що загальний обсяг кредитів, виділених на практичну підготовку, має складати не менше 10% від загальної кількості кредитів за програмою підготовки.

Якщо навчальним планом передбачена підсумкова атестація у формі захисту випускної кваліфікаційної (дипломної) роботи, має передбачатися час

для її написання, який зазначається в графіку освітнього процесу: за освітнім рівнем бакалавра – не менше 4 тижнів, за освітнім рівнем магістра - не менше 6–8 тижнів, за виключенням випадків підготовки за освітньо-науковими програмами, що передбачають тривалість написання кваліфікаційної роботи до 20 тижнів.

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти проводиться після завершення навчання на відповідному рівні вищої освіти. Тривалість підсумкової атестації визначається кількістю форм атестації. Для проведення кожної форми підсумкової атестації (комплексний кваліфікаційний екзамен, кваліфікаційний екзамен, тестовий атестаційний екзамен, захист випускової кваліфікаційної роботи) у графіку освітнього процесу виділяється 1 тиждень.

4.1.6. Зведений бюджет часу оформляють у вигляді окремої таблиці, в якій представлені основні форми організації освітнього процесу, що зазначені у графіку освітнього процесу. У таблиці подані кількісні значення (в тижнях) тривалості відповідних складових освітнього процесу для кожного курсу навчання (навчального року) та в цілому за весь період навчання.

4.1.7. Планування практичної підготовки представляється у вигляді таблиці, в якій наводяться: назва практики (навчальна, виробнича, переддипломна тощо), порядковий номер семестру, в якому вона проводиться, та тривалість проведення практики у тижнях і кредитах ЄКТС. Тривалість практик (в тижнях) має відповідати визначеним у графіку освітнього процесу періодам практичної підготовки.

Для різних освітніх програм підготовки фахівців, як приклад, у таблиці показано різну кількість тижнів, відведених на практики, а також можливі назви практик та їх розподіл по семестрах.

Рекомендований перелік видів практик і їх тривалість (у тижнях)

Назва практики	Семестр	Тижні	Кредити ЄКТС
Навчальна:			
- культурологічна	1-4	2	
- навчальна педагогічна	3-4	2-4	
- навчальна (за фахом)	2-4	1-6	
Виробнича:			
- технологічна	2-6	4-6	
- організаційно-виховна	2-6	3-4	
- педагогічна	6-7	4-6	
- науково-педагогічна	2-3	4-6	
- тощо			
Переддипломна:			
-науково-дослідницька	3-4	4-8	
- переддипломна	3-4	4-8	
Разом		...	

У розділі IV. «Атестація» визначаються конкретні форми підсумкової атестації (комплексний кваліфікаційний екзамен, кваліфікаційний екзамен, тестовий атестаційний екзамен, захист випускної кваліфікаційної роботи) та

відповідно до графіка навчального процесу вказується номер останнього семестру.

Підсумкова атестація осіб, які здобувають в університеті ступінь бакалавра або магістра, здійснюється з метою встановлення фактичної відповідності рівня та обсягу знань, умінь, компетентностей вимогам освітньої програми та стандартів вищої освіти й здійснюється у формі комплексного кваліфікаційного екзамену за фахом та/або захисту випускної кваліфікаційної роботи бакалавра/ магістра. У разі присвоєння додаткової професійної кваліфікації проводиться додатковий комплексний кваліфікаційний екзамен відповідно до вимог варіативної частини освітньої програми.

4.1.8. План освітнього процесу обов'язково повинен включати відомості про:

- обов'язкову частину підготовки відповідно до освітньої програми;
- вибіркочу частину програми (цикли дисциплін вільного вибору студента);
  - шифри та назви навчальних дисциплін;
  - семестровий контроль (екзамени, заліки);
  - обсяг (кількість кредитів ЄКТС та годин) з кожної навчальної дисципліни;
  - розподіл загальної кількості годин дисципліни на аудиторні (лекції, семінарські, лабораторні, практичні) та самостійну роботу студентів;
  - кількість аудиторних годин з дисципліни в семестрі;
  - курсові роботи (проекти);
  - кількість тижнів у кожному семестрі;
  - загальну кількість годин тижневого навантаження;
  - кількість екзаменів;
  - кількість заліків;
  - кількість курсових робіт (проектів).

4.1.9. У плані освітнього процесу навчальні дисципліни структуруються за статусом (обов'язкова або вибіркоча частини програми), а також за відповідними циклами підготовки – загальної та професійної підготовки.

4.1.10. Для кожної навчальної дисципліни або практики встановлюється шифр, який формується з букв та цифр, що характеризують статус та місце освітнього компонента. Рекомендується в межах університету прийняти такі умовні позначення циклів (блоків) дисциплін, в т.ч. передбачених державними стандартами вищої освіти:

- ЗП – цикл дисциплін загальної підготовки;
- ПП – цикл дисциплін професійної підготовки;
- ВВ – блок дисциплін вільного вибору студента;
- П – блок переліку видів практичної підготовки;
- Ф – блок факультативних дисциплін;

4.1.11. У структурі навчальних планів передбачити вибіркочу частину підготовки - не менше 25% від загальної кількості кредитів ЄКТС.

4.1.12. Додаткові вибіркочі блоки дисциплін в навчальних планах і освітньо-професійних програмах (розширених) формуються за рахунок обсягів

блоку вільного вибору студента або в обов'язковій частині підготовки для інтегрованих освітніх програм (в назві програмі зазначена додаткова складова підготовки), які запроваджуються з метою здобуття додаткової професійної кваліфікації. Обсяг таких блоків дисциплін для здобуття додаткової кваліфікації становить 30 кредитів ЄКТС для бакалаврів та 18 кредитів ЄКТС для магістрів.

4.1.13. Обсяги навчальних курсів/дисциплін та практик мають бути кратні певній мінімальній кількості кредитів, наприклад: 3 - 6 - 9 - 12 - 15, 5 - 10 - 15.

4.1.14. Для базових галузевих дисциплін обов'язкової складової програм підготовки можливо встановлювати мінімальний обсяг у 5 кредитів ЄКТС, для дисциплін варіативної частини навчального плану мінімальним є обсяг у 3 кредити ЄКТС.

4.1.15. Для забезпечення можливостей реалізації права студентів на вільний вибір навчальних дисциплін, підтримки академічної мобільності студентів пропонується планувати вивчення певного навчального курсу/дисципліни або проходження практики протягом одного семестру, крім випадків, коли збільшення тривалості вивчення навчального курсу до 2 семестрів обумовлене обсягом та методичною доцільністю.

4.1.16. Для кожної навчальної дисципліни зазначається загальна кількість кредитів і годин, які відводяться для її засвоєння. Далі зазначається загальний час аудиторних занять та їх розподіл за видами: лекції, практичні або семінарські заняття, лабораторні заняття. Окремо зазначається час самостійної роботи студентів.

4.1.17. Вивчення всіх навчальних курсів обов'язкової частини завершується, як правило, складанням екзаменів.

У колонках «Контрольні заходи та їх розподіл за семестрами» зазначається розподіл семестрових екзаменів і заліків, курсових робіт (проектів). Формою атестації результатів практичної підготовки є залік – для навчальних практик і диференційований залік - для виробничої практики. У кожному семестрі плануються не більше восьми форм контролю (екзаменів і заліків), при тому, що оптимальна кількість іспитів під час екзаменаційної сесії має бути чотири, але не більше п'яти.

4.2. Загальні вимоги до навчального плану

4.2.1. При складанні навчального плану необхідно враховувати, що 1 кредит ЄКТС становить 30 академічних годин. 60 кредитів ЄКТС відповідають одному навчальному року. Один навчальний тиждень відповідає 1,5 кредитам ЄКТС. Тривалість семестру становить 20 тижнів, що відповідає 30 кредитам ЄКТС.

Обсяги навчальних дисциплін мають бути пропорційними їх участі у забезпеченні досягнення заявлених програмних результатів навчання. Не допускається планування навчальних дисциплін, за якими не визначені результати навчання.

4.2.2. Вивчення навчальних дисциплін загального та професійного циклів ОПП підготовки бакалавра слід планувати протягом перших трьох років навчання.

4.2.3. Обов'язкова частина програми підготовки є інваріантною для всіх студентів певної спеціальності, незалежно від обраної студентом вибіркової складової підготовки. Успішне засвоєння інваріантної складової освітньої програми є підставою для присвоєння студенту відповідної академічної кваліфікації.

4.2.4. Вибіркова частина освітньої програми підготовки у навчальних планах має становити не менше 25% від загальної кількості кредитів, передбачених для певного рівня вищої освіти.

Для реалізації вільного вибору студента передбачити два варіанти (в залежності від типу освітньої програми – розширена чи інтегрована):

1) вибір за блоками дисциплін та 2) вибір окремих дисциплін з переліку. Тобто дисципліни вільного вибору можуть обиратися студентами як окремо, так і блоками, що формуються за ознакою можливості отримання споріднених компетентностей для присудження відповідної додаткової кваліфікації.

4.2.5. Вивчення навчальних дисциплін циклу вільного вибору студента у програмах бакалаврської підготовки доцільно планувати з другого курсу. Для цих дисциплін аудиторні заняття, як правило лекції, складають 1/3 від загальної кількості годин навчальної дисципліни. Формою семестрової атестації з цих навчальних дисциплін, як правило, є залік.

4.2.6. На останній семестр навчання планується, як правило, значна за обсягом практична та науково-практична підготовка (педагогічна, науково-дослідницька та переддипломна практики).

4.2.7. Курсова робота визначається програмою профільної навчальної дисципліни. Передбачити час на її виконання – не менше одного кредиту ЄКТС. На один навчальний рік (курс) планується не більше однієї курсової роботи. Виконання курсових робіт не планується в останньому семестрі.

4.2.8. Підсумкова атестація проводиться після завершення підготовки за освітньою програмою (виконання навчального плану). Кредити ЄКТС для підсумкової атестації не встановлюються.

4.2.9. Навчальний план може включати також перелік позакредитних дисциплін, які відносяться до факультативних курсів. Перелік факультативних курсів і зміни до нього затверджуються рішенням Вченої ради університету на підставі подання Вчених рад інститутів, у тому числі включення актуальних навчальних дисциплін, які вивчаються за кошти фізичних і юридичних осіб понад нормативні обсяги підготовки (наприклад, вивчення іноземної мови з метою отримання відповідного сертифікату). До переліку факультативів не можуть вноситися практики, лише теоретичні курси. Загальний обсяг аудиторного навантаження з усіх факультативних дисциплін не повинен перевищувати 6 годин на тиждень.

4.2.10. Вивчення всіх навчальних дисциплін завершується екзаменом або заліком. Якщо дисципліна викладається впродовж двох семестрів, проміжний контроль може бути модульним. Екзамен як підсумкова форма контролю не

планується для дисциплін, в яких відсутні лекційні заняття (за винятком іноземної мови).

4.3. Вимоги до складання навчального плану бакалаврського рівня освіти

4.3.1. Загальний обсяг освітньо-професійної програми освітнього рівня бакалавра - 240 кредитів ЄКТС з терміном підготовки 3 роки 10 місяців.

Обов'язкова частина підготовки - 180 кредитів (теоретичне навчання – 150 кредитів; практика та підготовка бакалаврської роботи - 30 кредитів) і вибіркова частина – 60 кредитів.

Для навчальних планів підготовки педагогічних працівників блок дисциплін професійно-педагогічної підготовки встановлюється в обсязі 30 кредитів.

4.3.2. Обсяги вибіркової частини плану:

- навчальні дисципліни за вибором студента – не менше 60 кредитів, в т.ч. 30 кредитів – дисципліни вибіркового блоку дисциплін;
- 30 кредитів – вибіркові дисципліни з переліків I, II циклів з пропорційними обсягами.

4.3.3. Обсяг аудиторних занять студентів денної форми навчання становить 22-24 годин на тиждень. У навчальному плані бакалаврського рівня для кожної навчальної дисципліни співвідношення обсягу аудиторної роботи до загального обсягу встановлюється в межах $1/3 - 1/2$ (33% - 50%), так що кількість аудиторних годин на кредит – не більше 15 годин.

4.3.4. Практична підготовка встановлюється в обсязі – не менше 24 кредитів.

4.3.5. Для підготовки дипломної роботи бакалавра планується – не менше 6 кредитів.

4.3.6. Розподіл загального навчального часу за циклами підготовки та блоками дисциплін у навчальних планах освітнього ступеня бакалавр для педагогічних і непедагогічних спеціальностей представлено в додатку 4.

4.3.7. Нормативний термін навчання за освітньо-професійною програмою підготовки бакалавра для осіб, які здобули освітній рівень молодший спеціаліст/молодший бакалавр з відповідної спеціальності, становить 2 роки 10 місяців (180 кредитів ЄКТС), 1 рік 10 місяців (120 кредитів ЄКТС).

Обсяг та зміст підготовки студента за бакалаврською програмою на базі молодшого спеціаліста/молодшого бакалавра встановлюється шляхом порівняння змісту та обсягів залікових кредитів, що зараховані студенту за програмою підготовки молодшого спеціаліста, зі змістом навчальних програм підготовки бакалавра (в т.ч. відповідно до Стандарту вищої освіти відповідної спеціальності).

4.3.8. Академічна різниця з навчальних дисциплін першого курсу підготовки за навчальним планом освітнього рівня бакалавра, що виникає у результаті прийому молодших спеціалістів/молодших бакалаврів, включається до індивідуального навчального плану студента і складається ним за

індивідуальним графіком. Результати складання підсумкового контролю з навчальних дисциплін за академічною різницею вносяться до залікової книжки студента.

4.4. Вимоги до складання навчального плану магістерського рівня освіти

4.4.1. Загальний обсяг освітньо-професійної програми магістерського рівня освіти становить 90-120 кредитів, освітньо-наукової програми - 120 кредитів.

4.4.2. Обов'язкова частина навчального плану для магістерського рівня становить 75% (в.ч. теоретичне навчання має становити близько 40% від загального обсягу кредитів ЄКТС та 35% - практична складова підготовки).

4.4.3. Вибіркова частина плану складає не менше 25% від загального обсягу, з яких на підготовку за вибіркоким блоком дисциплін передбачається 18 кредитів ЄКТС (для розширених освітніх програм).

4.4.4. Обсяг аудиторних занять студентів денної форми навчання на магістерському рівні навчання становить не більше 14-16 годин на тиждень з розрахунку - не більше 10 аудиторних годин на кредит.

4.4.5. Практична підготовка повинна складати не менше 10% від загального обсягу програми.

4.4.6. Дослідницька складова освітньо-наукової програми має становити не менше 30%. Зокрема для підготовки магістерської кваліфікаційної роботи встановлюється обсяг не менше 10% від загального обсягу програми.

4.4.7. Розподіл загального навчального часу за циклами підготовки та блоками дисциплін в навчальних планах освітнього ступеня магістр представлено в Додатку 4.

4.5. Вимоги до складання навчального плану магістерського рівня освіти на базі вищої освіти непрофільних спеціальностей

4.5.1. Обсяг освітньо-професійних програм підготовки магістрів на базі вищої освіти з непрофільних спеціальностей складає 120 кредитів з терміном підготовки 1 рік 10 міс.

Відповідно до п.2.8. Наказу МОН України №506 від 12.05.2016 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0798-16#Text> підготовка таких фахівців здійснюється за однією спеціальністю.

Освітньо-професійні програми підготовки магістрів на базі вищої освіти з непрофільних спеціальностей передбачають присвоєння кваліфікації лише за однією спеціальністю, що складається з інформації про здобутий ступінь вищої освіти, спеціальність (предметну спеціалізацію), про професійну кваліфікацію за спеціальністю (предметною спеціалізацією).

4.5.2. Обсяг науково-предметної підготовки відповідає базовій підготовці за спеціальністю та складає 42 кредити ЄКТС - 35% від загального обсягу кредитів ЄКТС.

4.5.3. Освітньо-професійна програма в частині психолого-педагогічної підготовки реалізується двома шляхами: 1) якщо здобувач освіти не має базової педагогічної освіти, то для здобуття педагогічної кваліфікації автоматично він обирає психолого-педагогічний блок дисциплін, що складає 30 кредитів ЄКТС; 2) якщо має базову педагогічну освіту, то обирає вибіркові дисципліни з загального переліку, що запропонований навчальним планом підготовки фахівця (додаток 4).

4.5.4. Курсові роботи реалізуються як розділи кваліфікаційної роботи.

4.5.5. Підсумкова атестація проводиться у формі захисту магістерської роботи (проєкту).

4.5.6. Реалізація освітньо-професійних програм в частині загальної та професійної підготовки та керівництво магістерськими дослідженнями, в тому числі курсовими роботами (як складовими підготовки магістерської роботи/проєкту) покладається на спеціалізовані кафедри профільних факультетів університету, в частині психолого-педагогічної підготовки закріплюється за випусковою кафедрою Навчально-наукового інституту неперервної освіти відповідно до можливостей виконання кадрових вимог щодо забезпечення провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти та Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187.

4.6. Вимоги до складання навчальних планів підготовки фахівців за вечірньою та заочною (дистанційною) формами навчання

4.6.1. Підготовка фахівців в університеті на вечірній та заочній (дистанційній) формах навчання проводиться за освітньо-професійними програмами бакалавра і магістра. Навчальний план для вечірньої та заочної (дистанційної) форм навчання є похідним від навчального плану відповідної спеціальності за денною формою навчання. Навчальні плани для вечірньої форми навчання складаються за уніфікованими формами навчальних планів денної форми. Навчальні плани для заочної (дистанційної) форми навчання складаються за уніфікованими формами навчальних планів заочної форми

4.6.2. Загальний обсяг навчального часу, перелік дисциплін за циклами, їх загальний обсяг у годинах та кредитах ЄКТС, перелік і обсяги практик, види підсумкового контролю та форми атестації в навчальних планах для вечірньої і заочної (дистанційної) форм навчання мають повністю співпадати з відповідними значеннями навчального плану денної форми навчання.

4.6.3. До навчального плану для вечірньої та заочної (дистанційної) форм навчання не вносяться заняття з фізичного виховання.

4.6.4. Тривалість навчання за заочною формою для здобуття певного рівня освіти визначається університетом і не може перевищувати нормативний

термін для денної форми, визначений стандартом вищої освіти, більше, ніж на 25 %.

4.6.5. Скорочення кількості аудиторних занять порівняно з планом денної форми навчання повинне бути пропорційним за всіма дисциплінами навчального плану та відповідати нормативам чисельності студентів на одну штатну посаду науково-педагогічного працівника, які порівняно з нормативами денної форми для вечірньої форми навчання збільшуються у 2, а для заочної (дистанційної) - у 4 рази. Отже, обсяг аудиторних занять студентів вечірньої та заочної (дистанційної) форми навчання, відповідно, становить не більше 7-х і 4-х годин на один кредит ЄКТС для освітнього ступеня бакалавра та не більше 5-х і 3-х годин на один кредит ЄКТС для освітнього ступеня магістра.

4.6.6. Визначення навчального часу для аудиторних занять і екзаменаційно-залікових сесій для заочної (дистанційної) форм навчання здійснюється на основі загальної кількості днів оплачуваної відпустки, що згідно з чинним законодавством надається працівникам, які успішно навчаються і поєднують роботу з навчанням. Тривалість навчально-екзаменаційних сесій на заочній формі навчання - 30 календарних днів на рік на 1-2-х курсах і 40 календарних днів на рік - на 3-4-ому-курсах.

4.6.7. При плануванні загального часу на проведення різних видів навчальної роботи, в тому числі контрольних заходів рекомендується при розрахунку тривалості сесії передбачити, що неділя та святкові дні є вихідними; тривалість робочого дня становить 8 академічних годин; врахувати час самостійної підготовки до підсумкового контролю, передбачивши проведення аудиторних занять і екзамену (заліку) під час послідовних навчально-екзаменаційних сесій; а також врахувати необхідність виділення часу на складання заліків та іспитів - 2 години (для усних екзаменів - 4 години), при цьому в день складання іспиту кількість аудиторних занять обмежити – не більше 4-х годин.

4.6.8. Студентам, які успішно навчаються за вечірньою та заочною формами на період підготовки та захисту кваліфікаційної роботи (проекту) виділяється чотири місяці.

4.6.9. При складанні навчальних планів для дистанційної форми навчання необхідно передбачити обов'язкові аудиторні години для виконання лабораторних занять з дисциплін, для яких такий вид навчальної роботи передбачений навчальним планом.

V. ВИМОГИ ДО ПРОЄКТНОЇ ГРУПИ З РОЗРОБКИ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ ТА ГРУПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

5.1. Для розробки освітніх програм в університеті створюють проєктні групи, склад яких затверджується наказом ректора на основі поданих пропозицій від факультетів, керуючись такими рекомендаціями:

5.1.1. Проєктна група повинна складатися з науково-педагогічних або наукових працівників, для яких Університет є основним місцем роботи, які

мають кваліфікацію відповідно до спеціальності і не входять (входили) до жодної проєктної групи Університету або іншого закладу вищої освіти в поточному семестрі (крім проєктної групи з цієї ж спеціальності в Університеті).

5.1.2. Керівником проєктної групи призначається один з її членів, який має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш ніж десять років для освітнього ступеня магістра й п'ять років для освітніх ступенів бакалавра вищої освіти – з урахуванням стажу педагогічної роботи).

5.1.3. Керівник проєктної групи не може в поточному навчальному році одночасно керувати іншими проєктними групами, за винятком керівництва проєктними групами за різними рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності в одному закладі вищої освіти.

5.1.4. Залежно від рівня освіти до складу проєктної групи встановлюються додаткові вимоги:

- для освітнього ступеня бакалавра в складі повинні бути не менш ніж три особи, які мають науковий ступінь та/або вчене звання;

- для освітнього ступеня магістра в складі повинні бути не менш ніж три особи, які мають науковий ступінь та вчене звання, з них один доктор наук та/або професор.

5.1.5. У разі підготовки іноземних громадян та осіб без громадянства, один із членів проєктної групи повинен володіти англійською мовою на рівні B2 за Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти або мати відповідний кваліфікаційний документ (диплом про вищу освіту, науковий ступінь), пов'язані із використанням зазначеної мови.

5.1.6 Вимогою до керівника проєктної групи з 23.05.2021 є наявність в нього не менше однієї статті у періодичному виданні, яке включене до однієї з наукометричних баз, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection.

5.2. Для забезпечення освітнього процесу з певної спеціальності за затвердженими освітніми програмами, на підставі пропозицій проєктної групи, формується група забезпечення спеціальності, до якої входять науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники, які:

- працюють в Університеті за основним місцем роботи;

- мають кваліфікацію відповідно до спеціальності;

- особисто беруть участь в освітньому процесі;

- відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої освіти;

- не входять (входили) до жодної групи забезпечення Університету або іншого закладу вищої освіти в поточному семестрі;

- відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним чинними Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності.

5.2.1. До групи забезпечення спеціальності входять:

- керівник групи забезпечення спеціальності;

- керівники груп забезпечення спеціальності на кафедрі (за наявності кількох випускових кафедр);

- гаранти освітніх програм;
- члени групи забезпечення.

5.2.2. Кількість членів групи забезпечення є достатньою, якщо на одного її члена припадає не більше 30 здобувачів вищої освіти всіх рівнів, курсів та форм навчання з відповідної спеціальності (для дистанційної форми навчання не більше 60 здобувачів).

5.2.3. Склад групи забезпечення повинен відповідати таким вимогам:

1) *частка тих, хто має науковий ступінь та/або вчене звання, має становити:*

- для забезпечення рівня бакалавра не менше 50% від загальної кількості членів групи;

- для забезпечення рівнів магістра та доктора філософії/доктора мистецтва не менше 60% від загальної кількості членів групи;

2) *частка тих, хто має науковий ступінь доктора наук та/або вчене звання професора, має становити:*

- для забезпечення рівня бакалавра не менше 10% від загальної кількості членів групи;

- для забезпечення рівня магістра не менше 20% від загальної кількості членів групи;

- для забезпечення рівня доктора філософії/доктора мистецтва - не менше 30% від загальної кількості членів групи;

5.2.4. Керівником групи забезпечення спеціальності призначається один з її членів, який:

- має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії ступеня магістра

- має науковий ступінь і стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менш як п'ять років для освітнього ступеня бакалавра.

5.2.5. До обов'язків керівника групи забезпечення спеціальності входить:

- особиста участь в освітньому процесі за спеціальністю;

- координація роботи керівників груп забезпечення спеціальності на випускових кафедрах та гарантів освітніх програм за всіма рівнями вищої освіти;

- координація розробки обов'язкової частини освітніх програм за рівнями відповідно до стандартів вищої освіти;

- взаємодія з працедавцями, студентами, випускниками щодо розвитку спеціальності;

- перевірка робочих програм дисциплін обов'язкової частини на рівні спеціальності та погоджує їх;

- представлення пропозицій щодо розвитку освітніх програм спеціальності за усіма рівнями.

5.2.6. До обов'язків членів групи забезпечення спеціальності входить:

- особиста участь в освітньому процесі за спеціальністю;

- виконання доручень керівника групи забезпечення і гарантів освітніх програм, пов'язані з підготовкою та реалізацією освітніх програм спеціальності;
- відповідальність за виконання окремих елементів освітньої програми спеціальності (дисциплін, практик тощо) освітніх програм за спеціальністю;
- розробка пропозицій щодо розвитку освітніх програм та удосконалення змісту освіти за елементами освітніх програм;
- участь у розробці окремих елементів освітніх програм і навчальних планів;
- участь у підготовці документів для створення, оновлення, акредитації освітніх програм;
- розробка програм та екзаменаційних матеріалів для вступних випробувань (за наявності);
- розробка необхідного методичного забезпечення до практик;
- виконання навантаження по керівництву випускних кваліфікаційних робіт за освітньою програмою;
- розробка складових інформаційного пакету спеціальності, документів про освіту тощо.

5.2.7. Педагогічне навантаження керівника та членів проектної групи за виконання визначених цим положенням функцій, здійснюється в межах часу, відведеного на науково-методичну та організаційну роботу і може передбачати додаткове матеріальне заохочення з боку керівництва Університету.

VI. ВИМОГИ, ПРАВА, ОБОВ'ЯЗКИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ГАРАНТА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

6.1. Гарант освітньої програми - призначений наказом ректора Університету науково-педагогічний працівник, який відповідає за реалізацію певної освітньої програми та діє відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності в закладах вищої освіти.

Гарант освітньої програми здійснює організацію та координацію діяльності з розроблення, реалізації впровадження, моніторингу та перегляду освітньої програми, забезпечення і контролю якості підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю в межах певної освітньої програми.

До видання відповідного наказу обов'язки гаранта освітньої програми покладаються на керівника проектної групи.

6.2. Гарантом освітньої програми може бути особа, яка відповідає наступним вимогам:

- працює за основним місцем роботи в Університеті на посаді науково-педагогічного працівника;
- входить до групи забезпечення відповідної спеціальності;
- має науковий ступінь та/або вчене звання за відповідною або спорідненою до освітньої програми спеціальністю;

- має стаж науково-педагогічної та/або наукової роботи не менше 10 років;

- не є гарантом іншої освітньої програми (за винятком керівництва проєктними групами за різними рівнями вищої освіти в межах однієї спеціальності в одному закладі вищої освіти).

6.3. Пропозицію щодо кандидатури гаранта освітньої програми певної спеціальності відповідного рівня вищої освіти подає керівник проєктної групи з числа членів групи забезпечення спеціальності на затвердження Вченою радою Університету за погодженням з вченою радою факультету.

6.4. Пропозиції щодо зміни гаранта освітньої програми певної спеціальності відповідного рівня вищої освіти подає керівник групи забезпечення спеціальності на затвердження Вченою радою Університету за погодженням з вченою радою факультету.

6.5. Функції гаранта освітньої програми

Гарант освітньої програми відповідає за забезпечення якості освітньої програми та освітньої діяльності щодо її реалізації.

6.5.1. Функції гаранта щодо реалізації освітньої програми:

- координація діяльності щодо актуалізації змісту освітньої програми з урахуванням пропозицій стейкхолдерів, тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних українських та іноземних освітніх програм;

- контроль та оперативне коригування даних щодо кадрового та матеріально-технічного забезпечення реалізації освітньої програми спеціальності в Єдиній державній електронній базі з питань освіти (ЄДЕБО) та інформації щодо інформаційного забезпечення на офіційному сайті Університету;

- організація та проведення інформаційних заходів, Днів відкритих дверей тощо для залучення абітурієнтів до навчання за ОП;

- участь у роботі комісії з моніторингу якості викладання на ОП, якості навчально-методичного забезпечення.

6.5.2. Функції гаранта щодо забезпечення та контролю якості підготовки здобувачів вищої освіти:

- контроль та координація забезпечення якості навчально-методичного забезпечення освітньої програми;

- контроль за дотриманням ліцензійних умов провадження освітньої діяльності щодо кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного, інформаційного забезпечення освітньої програми;

- ініціювання самооцінювання освітньої програми, проведення планових процедур внутрішнього контролю якості з метою удосконалення освітньої програми;

- надання пропозицій щодо поліпшення матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітньої програми;

- контроль та вдосконалення практичної підготовки студентів, які навчаються на освітній програмі;

- контроль за своєчасним розміщенням на офіційному сайті Університету інформації щодо реалізації освітньої програми.

6.5.3. Функції гаранта щодо акредитації освітньої програми:

- загальне керівництво підготовкою інформації про самооцінювання освітньої програми та розміщення їх на офіційному сайті Університету;

- подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі – НАЗЯВО) інформації про самооцінювання освітньої програми та супровідних документів;

- виконання функцій контактної особи від Університету з питань, пов'язаних з акредитацією освітньої програми;

- узгодження та розміщення на офіційному сайті Університету програми виїзду експертної групи під час проведення акредитаційної експертизи;

- розміщення на офіційному сайті Університету звіту експертної групи за результатами акредитаційної експертизи освітньої програми та рішення НАЗЯВО щодо ОП;

- участь (за потреби) у засіданнях галузевої експертної ради та засіданнях НАЗЯВО, під час яких розглядається акредитаційна справа відповідної освітньої програми.

6.6. Права гаранта освітньої програми

У межах виконання своїх функцій гарант має право:

- вносити пропозиції щодо затвердження, перегляду або оновлення освітньої програми та відповідного навчального плану;

- вносити обґрунтовані пропозиції щодо формування та зміни кадрового складу працівників, які забезпечують освітній процес з усіх навчальних компонент освітньої програми;

- брати участь у визначенні умов реалізації освітньої програми, розробці навчальних планів, робочих навчальних планів, програм практик та інших документів навчально-методичного забезпечення освітньої програми;

- брати участь у засіданнях екзаменаційних комісій з атестації здобувачів вищої освіти, які навчаються за відповідною освітньою програмою;

- бути присутнім на засіданнях робочих груп, випускових кафедр, вчених рад факультетів, Вченої ради Університету, на яких розглядаються питання, що стосуються освітньої програми або можуть вплинути на її реалізацію, та вносити пропозиції щодо ОП;

- вносити пропозиції щодо заохочення працівників, які задіяні в реалізації відповідної освітньої програми;

- отримувати від будь-якого структурного підрозділу Університету інформацію щодо реалізації освітньої програми та заповнення відомостей (звіту) самооцінювання освітньої програми.

6.7. Обов'язки гаранта освітньої програми

У межах виконання своїх функцій гарант зобов'язаний:

- дотримуватися вимог чинного законодавства при розробленні, реалізації, забезпеченні та моніторингу якості підготовки відповідної освітньої програми;

- визначати зміст освітньої програми, а також процес надання якісних освітніх послуг з підготовки здобувачів вищої освіти за відповідною освітньою програмою спеціальності;

- дотримуватися норм етичної поведінки, академічної доброчесності й запобігання виникненню конфліктних ситуацій на усіх етапах реалізації освітньої програми та здійснювати заходи щодо забезпечення дотримання цих норм усіма учасниками освітнього процесу.

VII. ЕТАПИ СТВОРЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

7.1. Першим кроком у створенні освітньої програми є визначення потреби у цій освітній програмі студентів і суспільства, а не бажання викладачів щодо її реалізації. Визначення потреби в програмі вимагає уважного та об'єктивного урахування таких факторів, як ринок праці, розвиток відповідної предметної галузі, інноваційні технології тощо.

7.2. Розгляд ключових питань, що є важливими для певної галузі знань з точки зору академічної та бізнес-спільноти, є наступним етапом у створенні освітньої програми. Це допоможе в проектуванні освітньої програми, зокрема при визначенні профілю програми, переліку компетентностей, які необхідно розвинути, а також при формулюванні результатів навчання, яких потрібно досягти.

7.3. Проектування освітньої програми та визначення програмних компетентностей і результатів навчання вимагає ретельного планування в тісній співпраці відповідальних виконавців. У студентоцентризованих або орієнтованих на результат програмах усі викладачі, які беруть участь у викладанні окремих складових освітньої програми, несуть спільну відповідальність за результати своєї роботи, а також за викладання окремих навчальних дисциплін чи модулів, включених до програми.

7.4. Результати навчання за окремими навчальними дисциплінами (або іншими навчальними компонентами освітньої програми) в сукупності визначають рівень компетентностей, яких має набути здобувач освіти, а також узгоджуються із загальними результатами навчання.

7.5. Всі навчальні компоненти освітньої програми мають узгоджуватися один з одним. Це стосується не лише навчальних дисциплін або модулів, які входять до нормативної частини освітньої програми, а також і дисциплін спеціалізації та дисциплін за вибором. У належно спроектованій освітній програмі дисципліни спеціалізації та вибіркові навчальні дисципліни мають бути спрямовані на реалізацію профільної орієнтації програми відповідної галузі знань, дозволяючи здобувачам освіти належним чином реалізувати свої потреби та уподобання.

Десять кроків при створенні/удосконаленні освітніх програм:

1. Визначення потреби та потенціалу програми:

- провести консультації із зацікавленими сторонами (потенційними студентами, науковцями, потенційними роботодавцями) з метою перевірки актуальності та потреби в такій програмі;

- визначити відповідність проєкту програми встановленим професійним вимогам. Результатом проведеної роботи мають бути відповідні висновки стейкхолдерів.

2. Визначення профілю та основних компетентностей освітньої програми:

- узгодити основні програмні компетентності освітньої програми зі Стандартом вищої освіти України (за наявності), кількість яких повинна бути не менше ніж в Стандарті вищої освіти України та узгоджуватися з переліком загальних компетентностей Університету;

- визначити основні дисципліни/предметні цикли, що формують структуру освітньої програми;

- вказати тип програми: загальна чи спеціалізована;

- визначити орієнтацію програми;

- визначити та описати можливі галузі та сектори економіки, де випускники зможуть знайти місце роботи;

- визначити та описати спрямування програми для розвитку особистого рівня культури та громадянської позиції здобувачів вищої освіти;

- визначити основні програмні компетентності, розподіливши їх на загальні та фахові (загально професійні та профільно орієнтовані) – до 15 компетентностей;

- сформулювати визначені основні (загальні та фахові) компетентності більш детально, орієнтуючись на вимоги Методичних рекомендацій до розробки освітніх програм НПУ імені М. П. Драгоманова.

Результатом проведеної роботи має бути підготовлений проєкт освітньої програми.

3. Формулювання програмних результатів навчання:

- сформулювати результати навчання за освітньою програмою згідно з вимогами Стандартів вищої освіти України (за наявності) або відповідно до основних програмних компетентностей (15-20 результатів). Сформульовані результати навчання відобразити в проєкті освітньої програми;

4. Вирішення питання щодо модуляризації освітньої програми:

- вирішити, як буде здійснюватися розподіл кредитів ЄКТС між навчальними дисциплінами/ компонентами освітньої програми відповідно до реального навчального навантаження за змістом освітньої програми;

- присвоїти кредити ЄКТС кожній навчальній дисципліні/компоненті освітньої програми, враховуючи, що в одному семестрі мають вивчатися дисципліни/освітні компоненти загальним обсягом 30 кредитів ЄКТС, а в навчальному році – обсягом 60 кредитів ЄКТС. При цьому один кредит ЄКТС відповідає 30 годинам загального навчального навантаження студента.

Результати мають бути розкриті в проєкті навчального плану освітньої програми.

5. Визначення компетентностей та формулювання результатів навчання для кожної навчальної дисципліни:

- вибрати загальні та фахові/спеціальні компетентності, які слід сформулювати або розвинути в кожній навчальній дисципліні/компоненті освітньої програми відповідно до основних програмних компетентностей;

- сформулювати результати навчання для кожної компетентності, які необхідно розвинути при вивченні навчальної програми/ компоненти освітньої програми.

Визначені компетентності та результати навчання мають бути відображені в проєктах навчальних програм структурних компонентів освітньої програми.

6. Визначення підходів до викладання, навчання та оцінювання:

- визначити та погодити спосіб формування та оцінювання компетентностей, а також досягнення очікуваних результатів навчання;

- передбачити різноманітні методи навчання, викладання та оцінювання.

Пропоновані методи навчання та оцінювання розкриваються в проєктах навчальних програм структурних компонентів освітньої програми.

7. Перевірка охоплення основних загальних та фахових компетентностей:

- перевірити розвиток ключових загальних та фахових компетентностей у розрізі навчальних програм та інших компонентів освітньої програми;

- перевірити, чи всі загальні та фахові компетентності освітньої програми формуються навчальними дисциплінами або іншими компонентами освітньої програми.

8. Опис освітньої програми та її компонентів:

- підготувати опис освітньої програми та описи її компонентів на основі профілю, основних програмних компетентностей, програмних результатів навчання, розподілу кредитів, визначених підходів до викладання, навчання та оцінювання у відповідному проєкті.

9. Перевірка збалансованості та реалістичності програми та підготовка відповідного висновку:

- перевірити збалансованість освітньої програми в контексті навчального навантаження та компетентностей, які мають бути сформовані;

- перевірити раціональність розподілу кредитів ЄКТС відповідно до вимог граничного навчального навантаження студентів і можливостей завершити опанування навчальних дисциплін та всієї освітньої програми в нормативні терміни.

10. Проведення, моніторингу та вдосконалення освітньої програми:

- упроваджувати освітню програму та її компоненти відповідно до чіткої структури та прозорого плану впровадження;

- здійснювати моніторинг програми та її компонентів шляхом опитування студентів і працівників з метою визначення рівня викладання, навчання та оцінювання, а також одержання інформації відповідно до показників успішності;

- використовувати отриману інформацію для удосконалення програми та її компонентів у цілому;

- з метою підвищення якості освіти регулярно проводити семінари/тренінги для гарантів освітніх програм, завідувачів випускових кафедр, заступників деканів з навчальної роботи щодо їхніх прав, обов'язків в контексті створення та реалізації освітніх програм, розробки навчальних

планів, ознайомлення з нормативною базою та з інших нагальних питань реалізації освітнього процесу.

VIII. ПОРЯДОК ВІДКРИТТЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Пропозиції щодо запровадження нової освітньої програми та складу проєктної групи з її розробки подаються випусковими кафедрами на вчену раду факультету.

За рішенням вченої ради факультету формується подання (службова записка) на ім'я ректора Університету про склад проєктної групи з розробки освітньої програми.

На основі пропозицій від факультетів формується наказ ректора Університету про затвердження складу проєктних груп з розробки та запровадження освітніх програм в Університеті.

Проєктна група розробляє зміст освітньої програми з усім комплексом складових, визначених цим Положенням.

Процес відкриття нових освітніх програм складається з декількох послідовних етапів:

- 1) обґрунтування необхідності відкриття нової освітньої програми;
- 2) попереднє погодження науково-методичною радою структурного підрозділу;
- 3) розробка проєкту опису програми;
- 4) експертиза;
- 5) затвердження.

8.1. Обґрунтування необхідності відкриття нової програми

Ініціаторами відкриття нової освітньої програми можуть бути кафедри та/або науково-дослідні й дослідницькі підрозділи Університету. Ініціатори розробки програми створюють проєктну групу, яка готує пояснювальну записку (*Додаток 5*), у якій обґрунтовується необхідність нової програми з урахуванням досвіду вітчизняних і зарубіжних ЗВО і вказуються основні визначальні характеристики програми.

8.2. Попереднє погодження науково-методичною радою факультету

Розроблену пояснювальну записку з обґрунтуванням необхідності відкриття нової програми подають і обговорюють на засіданні науково-методичної ради факультету.

Результатом попереднього схвалення відкриття нової освітньої програми є висновок науково-методичної ради факультету із рекомендаціями до розгляду на вченій раді факультету. Негативне рішення науково-методичної ради, яке має бути належно обґрунтованим, не є підставою для припинення роботи над програмою і орієнтує членів групи на доопрацювання й усунення висловлених зауважень.

8.3. Розробка проєкту опису програми

Проектна група із урахуванням результатів розгляду пояснювальної записки на засіданні науково-методичної ради факультету, а також консультацій із потенційними роботодавцями та студентами розробляє проєкт опису освітньої програми, до якого входять:

- профіль освітньої програми, який містить: мету освітньої програми, її характеристику, програмні компетентності та результати навчання, умови викладання та оцінювання, ресурсне забезпечення, можливості подальшого працевлаштування та навчання);
- перелік компонентів освітньої програми;
- опис атестації здобувачів освіти;
- матриці забезпечення компонентів програми програмними компетентностями, що сформовані відповідними результатами навчання.

8.4. Експертиза проєкту

Експертиза проєкту здійснюється на основі розроблених проєктною групою опису освітньої програми, пояснювальної записки і проєкту навчального плану.

Експертиза пропозицій щодо відкриття програми передбачає кілька обов'язкових етапів:

- 1) внутрішню оцінку на рівні факультету;
- 2) зовнішню фахову експертизу;
- 3) внутрішню оцінку на рівні Університету.

8.4.1. До внутрішньої оцінки пропозицій на рівні факультету залучаються профільні кафедри, науково-методична та вчена рада факультету. Сукупний термін розгляду на рівні факультету не може перевищувати 30 календарних днів. Позитивні та негативні висновки кафедр, науково-методичної та вченої ради факультету, а також їх рекомендацій є основою для прийняття рішень на третьому етапі.

Рішення вченої ради факультету щодо кандидатур рецензентів для зовнішньої експертизи є обов'язковим.

8.4.2. На зовнішню фахову експертизу пропозиції проєктної групи щодо відкриття нової освітньої програми направляються до кваліфікованих фахівців відповідної галузі, які при цьому не перебувають з Університетом у договірних відносинах.

Мінімально необхідна кількість рецензій – дві, при цьому щонайменше одна із них має надійти від науково-педагогічних працівників, які здійснюють підготовку фахівців за подібними програмами в інших закладах вищої освіти. Рекомендується залучення до експертизи потенційних роботодавців та експертів із закладів вищої освіти інших країн.

8.4.3. Для внутрішньої оцінки на рівні Університету до комплексу документів (проєкту опису освітньої програми, пояснювальної записки і проєкту навчального плану) додаються висновки внутрішнього оцінювання на рівні факультету і висновки зовнішньої експертизи в межах Університету.

Внутрішня оцінка на рівні Університету здійснюється в два підетапи: 1) Навчально-методичним центром університету; 2) Науково-методичною радою Університету.

1) Навчально-методичний центр університету проводить аналіз проєктних матеріалів, основною метою якого є перевірка їх належного оформлення та відповідності нормативним вимогам. Підготовлений пакет документів, разом із результатами попередньої оцінки, передається до Науково-методичної ради Університету.

2) Розгляд пропозицій щодо відкриття нових освітніх програм Науково-методична рада університету (НМР) проводить після детального вивчення проєктної документації, внутрішніх оцінок на рівні факультету, зовнішніх рецензій та матеріалів попередньої оцінки.

3) За результатами вивчення документації відповідальний член НМР рекомендує Науково-методичній раді Університету подати до розгляду на Вчену раду Університету проєкт освітньої програми.

У випадку необхідності, зокрема при відсутності позитивних висновків на рівні факультету, член науково-методичної ради може рекомендувати Науково-методичній раді університету (до прийняття рішення) направити проєкт освітньої програми на додаткову зовнішню фахову експертизу. Експертів у цьому випадку пропонує і затверджує Науково-методична рада.

8.5. Затвердження освітньої програми

Рішення про відкриття або про відмову у відкритті, а також про припинення дії освітньої програми за поданням Науково-методичної ради Університету ухвалюється Вченою радою Університету.

При прийнятті рішення Вчена рада Університету керується концепцією освітньої діяльності Університету, його стратегією розвитку освітньої, наукової та інноваційної діяльності і враховує результати внутрішніх оцінок і зовнішніх експертиз, оцінку ризиків і оцінку необхідного методичного, кадрового та матеріального забезпечення.

Рішення Вченої ради про відкриття освітньої програми і про її закриття вводиться в дію наказом ректора.

ІХ. ОНОВЛЕННЯ ТА ЗАКРИТТЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

9.1. Перегляд та повне оновлення освітніх програм здійснюється по завершенні терміну підготовки за цією програмою. Водночас з метою удосконалення програми проєктна група може вносити необхідні зміни чи доповнення до освітньої програми щорічно протягом цього терміну.

9.2. Освітня програма може оновлюватися частково щодо всіх компонентів, крім місії (цілей), програмних компетентностей і програмних результатів навчання, визначених стандартами вищої освіти.

9.3. Оновлення відображаються у відповідних структурних елементах ОП (навчальному плані, матрицях, робочих програмах навчальних дисциплін, програмах практик і т.п.).

9.4. Якщо зібрана інформація показує розбіжність між передбаченим навантаженням і часом, який фактично необхідний більшості здобувачів вищої освіти для досягнення визначених результатів навчання, необхідно переглянути навчальне навантаження, кредити, результати навчання або заходи та методи навчання й викладання. Це може також потребувати перепроєктування освітньої програми та її освітніх компонентів.

9.5. Оновлення освітньої програми може також мати на меті зміни в її змісті та умовах реалізації і стосуватися мети (місії) програмних навчальних результатів ОП. Сюди також може відноситися зміна виду освітньої програми.

9.6. Особливим випадком оновлення ОП є включення до її змісту нових дисциплін, що забезпечують набуття здобувачами освіти додаткової кваліфікації.

9.7. Оновлення ОП може проводитися:

- за ініціативою керівництва Університету/факультету, у разі незадовільних висновків про її якість у результаті самоаналізу або аналізу динаміки набору здобувачів вищої освіти;

- за ініціативою гаранта освітньої програми та/або Вченої ради при відсутності набору вступників на ОП;

- за наявності висновків про недостатньо високу якість ОП за результатами різних процедур оцінки якості ОП;

- за ініціативою проєктної групи з метою врахування змін, що відбулися в науковому професійному полі, у яких реалізується ОП, а також змін ринку освітніх послуг або ринку праці.

9.8. До роботи з оновлення освітніх програм рекомендується залучати представників потенційних роботодавців, зовнішніх експертів (як з професійної спільноти Університету, так і незалежних установ, організацій).

9.9. Оновлена освітня програма разом з обґрунтуванням внесених до неї змін повинна пройти затвердження в порядку, передбаченому п. 6.5. цього Положення.

9.10. Закриття освітніх програм можливе за умов:

- зміни у нормативних документах, які регулюють питання змісту освіти за відповідним рівнем та/або спеціальністю, у тому числі введення в дію нових освітніх та професійних стандартів;

- у результаті моніторингу, якщо встановлено:

- 1) невідповідність розрахованого навантаження реальному навантаженню студента на опанування програми в цілому та/або на вивчення навчальних дисциплін;

- 2) недостатній рівень опанування програмних результатів навчання більшістю студентів;

- 3) недостатню валідність результатів оцінювання;

- 4) інші факти, що свідчать про недотримання визначених освітньою програмою цілей та/або недотримання вимог стандартів забезпечення якості;
- перевищення витрат на реалізацію освітньої програми понад планових показників та/або суттєве зменшення надходжень на її реалізацію, що унеможлиблює її фінансування у повному обсязі;
  - результати моніторингу ринку праці, якими виявлено невідповідність освітньої програми його потребам;
  - інші визначені законодавством України обставини.

Використані інформаційні джерела

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII
2. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII
3. Довідник користувача ЄКТС (2015).
4. Комюніке конференції міністрів вищої освіти Європи. - Берлін, 19 вересня 2003 року - [Електронний ресурс]. Сайт Верховної ради України. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_754
5. Концепція розвитку педагогічної освіти [Електронний ресурс]. – Наказ Міністерства освіти і науки України № 776 від 01.07.2018 р.: URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>
6. Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.10.2019 №1254.
7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»
8. Постанова Кабінету Міністрів від 30 грудня 2015 р. № 1187 «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності»
9. Проєкт Tuning Educational: Вступне слово до Проєкту Тьюнінг – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес (2006), Довідника користувача ЄКТС (2015): Методичних рекомендацій для розроблення профілів ступеневих програм, включаючи програмні компетентності та програмні результати навчання (*A Tuning Guide to Formulating Degree Programme Profiles* /пер. з англ. Ю. М. Рашкевича (2016).

Тезаурус

У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

1) **освітня (освітньо-професійна, освітньо-наукова чи освітньо-творча) програма** – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації;

2) **академічна доброчесність** – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», Законом України «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень;

3) **академічна мобільність** – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами;

4) **академічна свобода** – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом;

5) **акредитація освітньої програми** – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет забезпечення та вдосконалення якості вищої освіти;

6) **«вікна мобільності» або «вільний простір»** – тимчасові перерви у навчанні, передбачені в навчальних планах бакалаврського та/або магістерського рівнів освіти для підтримки студентської академічної мобільності, що можуть бути використані українськими студентами для навчання за кордоном або для прийому на навчання іноземних студентів;

7) **галузь знань** – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти широка предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей;

8) **гарант освітньої програми** – науково-педагогічний або науковий працівник визначений наказом ректора Університету, який відповідає за реалізацію цієї освітньої програми. За відсутності відповідного наказу гарантом освітньої програми вважається керівник відповідної проектної групи, призначений ректором Університету відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;

9) **група забезпечення спеціальності** – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на певних рівнях вищої та фахової передвищої освіти, післядипломної освіти для осіб з вищою освітою та осіб з освітньо-кваліфікаційним рівнем молодшого спеціаліста та особисто беруть участь в освітньому процесі і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності;

9) **дуальна освіта** – це спосіб здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання осіб у закладах освіти (в інших суб'єктів освітньої діяльності) з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору.

10) **Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)** – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується в кредитах ЄКТС;

11) **здобувачі вищої освіти** – особи, які навчаються в Університеті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

12) **індивідуальна освітня траєкторія** – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія в закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план;

13) **кваліфікація** – визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання);

14) **кваліфікація освітня** – це визнана закладом освіти чи іншим уповноваженим суб'єктом освітньої діяльності та засвідчена відповідним документом про освіту сукупність встановлених стандартом освіти та здобутих особою результатів навчання (компетентностей);

Освітні кваліфікації присуджуються, визнаються і підтверджуються закладами освіти чи іншими суб'єктами освітньої діяльності.

15) **кваліфікація професійна** – це визнана кваліфікаційним центром, суб'єктом освітньої діяльності, іншим уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що дозволяють виконувати певний вид роботи або здійснювати професійну діяльність;

Професійні кваліфікації присвоюються, визнаються і підтверджуються суб'єктами, уповноваженими на це законодавством, зокрема суб'єктами освітньої діяльності.

Результати навчання та компетентності, необхідні для присудження освітніх та/або присвоєння професійних кваліфікацій, можуть досягатися та здобуватися у системі формальної, неформальної чи інформальної освіти.

16) **кваліфікація додаткова** – це визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання), що доповнюють фахові компетентності основної кваліфікації і дозволяють виконувати певний вид роботи або реалізувати професійну діяльність паралельно або відокремлено від роботи за основною кваліфікацією.

Додаткова кваліфікація набувається шляхом опанування додаткових освітніх програм фахової підготовки (програм підвищення кваліфікації, програм професійної перепідготовки), набуття додаткової кваліфікації спрямоване на задоволення освітніх та професійних потреб, професійний розвиток особи, забезпечення відповідності її фахових здібностей мінливим умовам ринку праці та соціального середовища.

17) **компетентність** – здатність особи успішно соціалізуватися, навчатися, провадити професійну діяльність, яка виникає на основі динамічної комбінації знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей:

- **інтегральна компетентність** – узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

- **загальні компетентності** – універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача в різних галузях та для його особистісного розвитку;

- **спеціальні (фахові, предметні) компетентності** – компетентності, що залежать від предметної області та є важливими для успішної професійної діяльності за певною спеціальністю.

18) **кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - кредит ЄКТС)** – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС;

19) **Національна рамка кваліфікацій** – це системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів;

20) **освітня діяльність у сфері вищої освіти** – діяльність закладів вищої освіти і наукових установ, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої освіти за відповідними спеціальностями на певних рівнях вищої освіти (початковому рівні (короткий цикл) вищої освіти, першому (бакалаврському) рівні, другому (магістерському) рівні, третьому (освітньо-науковому/освітньо-

творчому) рівні); закладів вищої освіти іноземних держав або їх структурних підрозділів (філій), що утворюються і функціонують на території України, незалежно від виду такої діяльності;

21) **освітній компонент** – це самодостатній і формально структурований навчальний досвід (зокрема, навчальний курс, модуль, практика);

22) **проектна група** – визначена наказом ректора група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, які відповідальні за започаткування освітньої діяльності за спеціальністю на певному рівні вищої освіти та у сфері післядипломної освіти для осіб з вищою освітою і відповідають кваліфікаційним вимогам, визначеним Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності;

23) **професія, для якої запроваджене додаткове регулювання** – вид професійної діяльності, доступ до якого, крім наявності освіти відповідного рівня та спеціальності, визначається законом або міжнародним договором;

24) **профіль програми** – короткий опис, що розкриває основні особливості програми. Профіль програми визначає галузь (галузі) освіти, освітній рівень програми, основний фокус, ключові очікувані результати навчання, навчальне середовище й основні види навчальної і викладацької діяльності та оцінювання. Ефективний профіль програми дасть студентам і зацікавленим сторонам чітке розуміння загальних й предметно-визначених умінь (компетентностей), що будуть розвиватися, і можливості щодо працевлаштування після закінчення програми. З цією метою рекомендується, щоб профіль програми визначався в процесі консультацій з відповідними зацікавленими сторонами (наприклад, викладачами, соціальними партнерами, працедавцями, випускниками та представниками студентства) і був представлений у зрозумілій та доступній формі;

25) **результати навчання** – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми (програмні результати навчання) або окремих освітніх компонентів;

26) **силабус** (лат. *syllabus* – перелік, список) – це план-схема з кожної дисципліни, що має на меті допомогти в організації освітньої діяльності студентів, оновлюється на початок кожного навчального року, і включає в себе опис навчальної дисципліни, мету та завдання, змістовні модулі та найменування тем занять, тривалість кожного заняття, завдання до самостійної роботи, час консультацій, вимоги викладача, критерії оцінки, список використаної літератури;

27) спеціалізація (від лат. *specialis* – особливий, своєрідний) – складова спеціальності, що визначається закладом вищої освіти та передбачає профільну спеціалізовану освітню програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти;

28) спеціалізація додаткова – профільна спеціалізована підготовка з метою набуття особою додаткових здатностей виконувати завдання та обов'язки в межах певної спеціальності, що доповнюють здатності за основною

спеціалізацією і дозволяють виконувати окремі завдання та обов'язки паралельно або відокремлено від основної спеціалізації;

29) **спеціальність** – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти предметна область освіти і науки, яка об'єднує споріднені освітні програми, що передбачають спільні вимоги до компетентностей і результатів навчання випускників;

30) **стейкхолдер** (від англ. *stakeholders*) також зацікавлені сторони, зацікавлені особи, заінтересовані сторони, причетні сторони – фізичні та юридичні особи, які мають легітимний інтерес у діяльності організації, тобто певною мірою залежать від неї або можуть впливати на її діяльність.

31) **стандарт вищої освіти** – це сукупність вимог до освітніх програм вищої освіти, які є спільними для всіх освітніх програм у межах певного рівня вищої освіти та спеціальності.

Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення й оцінювання якості вищої освіти та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти (наукових установ), результатів навчання за відповідними спеціальностями.

25) **студентоцентроване навчання** – підхід до організації освітнього процесу, що передбачає:

- заохочення здобувачів вищої освіти до ролі автономних і відповідальних суб'єктів освітнього процесу;

- створення освітнього середовища, орієнтованого на задоволення потреб та інтересів здобувачів вищої освіти, зокрема надання можливостей для формування індивідуальної освітньої траєкторії;

- побудову освітнього процесу на засадах взаємної поваги і партнерства між учасниками освітнього процесу;

32) **якість вищої освіти** – відповідність умов провадження освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам вищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам зацікавлених сторін і суспільства, що реалізується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості;

33) **якість освітньої діяльності** – рівень організації освітнього процесу в Університеті, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань;

34) **soft skills (м'які компетентності)** – комплекс неспеціалізованих навичок, які сприяють успішній реалізації робочого процесу, є бажаними для певних форм зайнятості і не залежать від набутих знань. Вони включають комунікативність, мотиваційність, адаптаційність, емпатійність, спроможність до прийняття відповідальних рішень, командна взаємодія, лідерство, здоровий глузд, толерантність та ін.

Форми складових освітньої програми

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА**

Факультет _____

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

на засіданні Вченої ради

НПУ імені М.П.Драгоманова

« ____ » _____ 20__ р.

Протокол № _____

Голова Вченої ради, ректор університету
академік Андрущенко В.П.

_____

ОСВІТНЬО-_____ПРОГРАМА

(наукова/професійна)

« _____ »

(назва освітньої програми)

рівень вищої освіти _____

спеціальність _____

(шифр, назва)

галузь знань _____

(шифр, назва)

Кваліфікація _____

Введено в дію наказом ректора від

« ____ » _____ 20__ р. за № _____

Київ – 20__р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної/наукової програми
« _____ »
(назва освітньої програми)

Кафедра _____
Протокол від _____ 20__ р. № _____
Завідувач кафедри _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Вчена рада факультету
Протокол від _____ 20__ р. № _____
Голова Вченої ради _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Навчально-методичний центр університету
Начальник НМЦ _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

_____ 20__ р.

Науково-методична рада університету
Протокол від _____ 20__ р. № _____
Голова Науково-методичної ради _____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

Проректор з навчально-методичної роботи
_____ (ініціали, прізвище)
(підпис)

_____ 20__ р.

П Е Р Е Д М О В А

Освітня програма розроблена проєктною групою:

Керівник проєктної групи _____ 20__ р.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

Члени проєктної групи:

1. _____ 20__ р.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

2. _____ 20__ р.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

3. _____ 20__ р.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

4. _____ 20__ р.
(ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання) (підпис)

Зовнішні рецензенти:

1. Рецензії (представників академічної спільноти (ЗВО, національної та галузевої академій наук, тощо).
2. Відгуки представників ринку праці.

Вказуються лише назви рецензій/відгуків та їх автори (ПІБ, посада, науковий ступінь, вчене звання, місце роботи), а також дата рецензування

Освітня програма _____
(зазначається – вводиться вперше або запроваджена з якого року)

Термін перегляду освітньої програми _____ раз на _____ роки.

Дата перегляду освітньої програми/ _____
Оновлення освітньої програми

I. Профіль освітньо-_____ програми
(професійної/наукової)

зі спеціальності код _____ «назва»
(за спеціалізацією код _____ «назва», якщо наявна)

1 – Загальна інформація	
<i>Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу</i>	
<i>Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу</i>	
<i>Офіційна назва освітньої програми</i>	
<i>Тип диплому та обсяг освітньої програми</i>	
<i>Наявність акредитації</i>	
<i>Цикл/рівень</i>	
<i>Передумови</i>	
<i>Мова(и) навчання і оцінювання</i>	
<i>Термін дії освітньої програми</i>	
<i>Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми</i>	
2 – Мета освітньої програми	
3 – Характеристика освітньої програми	
<i>Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))</i>	
<i>Орієнтація освітньої програми</i>	
<i>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</i>	
<i>Особливості програми</i>	
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
<i>Придатність до працевлаштування</i>	
<i>Подальше навчання</i>	
5 – Викладання та оцінювання	
<i>Викладання та навчання</i>	
<i>Оцінювання</i>	

6 – Програмні компетентності	
<i>Інтегральна компетентність</i>	
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	ЗК1 ЗК2 ...
<i>Фахові компетентності спеціальності (ФК)</i>	ФК1 ФК2 ...
7 – Програмні результати навчання	
	ПРН1 ПРН2 ...
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
<i>Кадрове забезпечення</i>	
<i>Матеріально-технічне забезпечення</i>	
<i>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</i>	
9 – Академічна мобільність	
<i>Національна кредитна мобільність</i>	
<i>Міжнародна кредитна мобільність</i>	
<i>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</i>	

II. Перелік компонентів освітньо-_____ програми
(професійної/наукової)

2.1. Перелік компонентів ОП

Код освітнього компонента	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ЗП01			
ЗП02			
ЗП03			
...			
ПП01			
ПП01.1			
...			
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:			

Вибіркові компоненти ОП			
Вибірковий блок 1 (за наявності)*			
BB1.1.1			
BB1.1.2			
BB1.1.3			
BB n			
Вибірковий блок 2 (за наявності)*			
BB1.2.1			
BB1.2.2.			
BB1.2.3			
BB n			
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:			
Загальний обсяг освітньої програми			

2.2. Структурно-логічна схема ОП

III. Форма атестації здобувачів вищої освіти

IV. Пояснювальна записка до освітньої програми

<i>Код та найменування</i>	
<i>Предметна спеціальність/ Спеціалізація (за наявності, визначеної МОН)</i>	
<i>Рівень вищої освіти</i>	
<i>Освітня програма</i>	
<i>Форма навчання</i>	
<i>Загальний обсяг у кредитах ЄКТС та строк навчання</i>	
<i>Навчальний план, затверджений Вченою радою університету</i>	
<i>Відповідність вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)</i>	
<i>Відповідність вимогам професійного стандарту (за наявності)</i>	

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач *	Програмні результати навчання **	Найменування навчальних дисциплін, практик
Обов'язкова частина		
I. Цикл загальної підготовки		
II. Цикл професійної підготовки		
Вибіркова частина		

Інше (у разі потреби) _____

**V. Матриця відповідності програмних компетентностей
компонентам освітньої програми**

Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практика...)	Програмні компетентності							
	ЗК 1	ЗК2	...	ЗК n	ФК 1	ФК 2	...	ФК m
ЗП01			*	*				*
ЗП02	*			*	*	*	*	*
ПП01	*	*				*		
ПП02								
ВВ1.1.	*		*	*	*		*	*
ВВ2.1.		*	*			*	*	*

**VI. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, практика...) (шифри з навчального плану)	Програмні результати навчання				
	ПРН 1	ПРН2	ПРН3	...	ПРНm
ЗП01	*	*	*	*	
ЗП02	*		*		*
ПП01	*	*	*	*	
ПП02	*	*		*	
ВВ1.1.	*	*	*	*	*
ВВ2.1.		*	*	*	

Перелік обов'язкових загальних компетентностей та результатів навчання, що мають формуватися відповідно до затверджених стандартів вищої освіти

Освітній рівень бакалавр

№	Загальні компетентності	Результати навчання
1	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника
2	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.
3	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
4	Здатність спілкуватися іноземною мовою.	Вільно спілкуватися іноземною мовами як усно, так і письмово
5	Цінування та повага до різноманітності і мультикультурності	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
6	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Вміти встановлювати діалог з різними професійними суб'єктами та групами.
7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Застосовувати набуті знання у різних ситуаціях, виокремлювати значущі факти і формувати обґрунтовані висновки. Організовувати процес навчання і самоосвіти
8	Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.	Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів, формулювати аргументовані висновки, приймати рішення. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання
9	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності

10	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення)
11	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. Здійснювати практичну діяльність відповідно до чинного законодавства.
12	Здатність працювати в міжнародному контексті.	Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці
13	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.	Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
14	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, вміння генерувати нові ідеї
15	Навички здійснення безпечної діяльності.	Здатність забезпечувати безпеку професійної діяльності у звичайних та складних формажорних обставинах

Освітній рівень магістр

№	Загальні компетентності	Результати навчання
1	Здатність спілкуватися іноземною мовою.	Вільно спілкуватися іноземною мовами як усно, так і письмово Вміти аналітично опрацьовувати іншомовні джерела з метою отримання інформації, що необхідна для розв'язання проблемних завдань
2	Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.	Вміти організувати та проводити дослідження із застосуванням валідних та надійних методів
3	Навички міжособистісної взаємодії.	Організувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті Впроваджувати та використовувати комунікаційні технології у соціальних системах, мультимедійне забезпечення інформаційної діяльності,
4	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	Вміння генерувати нові ідеї Самостійно планувати виконання інноваційного завдання та формулювати висновки за його результатами.

5	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності. Організовувати процес навчання і самоосвіти
6	Здатність приймати обґрунтовані рішення.	Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах. Оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення.
7	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.	Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
8	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності
9	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
10	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
11	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності
12	Здатність швидко адаптуватися до викликів часу, до специфічних умов.	Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом
13	Здатність працювати в міжнародному контексті	Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

5	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності. Організувати процес навчання і самоосвіти
6	Здатність приймати обгрунтовані рішення.	Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах. Оцінювати результати діяльності та відстоювати прийняті рішення.
7	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.	Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності.
8	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).	Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності
9	Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.
10	Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.	Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
11	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності
12	Здатність швидко адаптуватися до викликів часу, до специфічних умов.	Демонструвати здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом
13	Здатність працювати в міжнародному контексті	Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

**Обгрунтування необхідності відкриття нової освітньої програми
(оформлюється у вигляді пояснювальної записки)**

1. Короткий опис програми:

Найменування спеціальності _____

Освітній рівень (ступінь) _____

Назва програми _____

Форма навчання і обсяг програми (в кредитах ЄКТС і роках) _____

Міста програми _____ (до 50 слів)

Предметна область _____ (до 50 слів)

Особливості програми _____ (якщо є, до 50 слів)

2. Опис необхідності відкриття нової освітньої програми

(в довільній формі, до 500 слів, навіщо відкривати цю програму, які переваги вона надає випускникам, які позитивні очікування для Університету від відкриття цієї програми – у тому числі прогноз кількості студентів в розрізі форм оплати за навчання, очікування щодо впливу цієї програми на контингент інших програм)

3. Пояснення неможливості досягнення цілей нової програми в рамках існуючих програм.

(в довільній формі, до 300 слів: як результати навчання не можна сформувати в межах існуючих програм, які кваліфікації не можна присвоїти і чому)

4. Освітні показники, які впливають на собівартість освітньої програми.

а) кількість навчальних занять по семестрах із розподілом на лекційні, семінарські, практичні, лабораторні, потреба у навчальних практиках;

б) потреба у спеціально-обладнаному аудиторному фонді;

в) потреба у додатковому матеріальному забезпеченні (обладнанням, витрати на відрядження тощо);

співвідношення затрат праці на різних категорій науково-педагогічних працівників.

5. Опис ринку зацікавлених у програмі стейкхолдерів.

(в довільній формі, до 300 слів: які підприємства чи організації зацікавлені в новій програмі і чому, де будуть працевлаштовані випускники, чому вони матимуть конкурентні переваги з випускниками інших програм).

Члени проєктної групи: (ПІБ, посада, науковий ступінь і вчене звання).

Наказ завізували:

Проректор з навчально-методичної роботи

 Р.М.Вернидуб

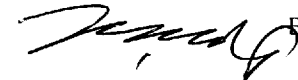
Начальник навчально-методичного центру

 І.С.Маркусь

Вчений секретар Вченої ради університету

 Л.М.Панченко

Начальник юридичного відділу

 В.І.Кучер